

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Nauk Społecznych

MONIKA DACKA

ORCID: 0000-0001-7029-7696
monikadacka@kul.lublin.pl

*Funkcjonowanie pokolenia Alpha – wyzwania i zagrożenia.
Rola edukacji medialnej w kształtowaniu nowej generacji*

Functioning of the Alpha Generation – Challenges and Hazards. The Role of Media Education in the Formation of the New Generation

PROPOZYCJA CYTOWANIA: Dacka, M. (2023). Funkcjonowanie pokolenia Alpha – wyzwania i zagrożenia. Rola edukacji medialnej w kształtowaniu nowej generacji. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia*, 36(2), 109–123. DOI: 10.17951/j.2023.36.2.109-123

ABSTRAKT

Celem artykułu jest przedstawienie specyfiki funkcjonowania pokolenia Alpha oraz ukazanie znaczenia podejmowania edukacji medialnej przez środowisko rodzinne i szkolne dla utrzymania higieny cyfrowej tej generacji. Artykuł ma charakter teoretyczny i obejmuje charakterystykę pokolenia Alpha, w tym ukazanie mocnych i słabszych stron tej grupy generacyjnej. Istotną częścią jest przedstawienie ważności edukacji medialnej dla kształtowania właściwych postaw, myślenia, rozumowania i wartości młodego pokolenia. Współczesne dzieci bywają opisywane jako pokolenie ekranów dotykowych czy też pierwsza generacja, która urodziła się w mediatyzowanych środowiskach domowych. Od najmłodszych lat korzystają z mediów ekranowych (telewizorów, komputerów, smartfonów, tabletów czy gier komputerowych). Dostępność osiągnięć technologicznych niewątpliwie wpływa na rozwój dzieci w sferze emocjonalnej, społecznej i motywacyjnej. Podjęte rozważania ukazują z jednej strony potencjał młodej generacji, jej potrzeby, możliwości, specyfikę funkcjonowania, a z drugiej wskazują na zasadność podejmowania edukacji medialnej. Celem dobrego wychowania medialnego powinno być również rozwijanie empatii, samodzielności, życzliwości i samokontroli oraz rozbudzanie ciekawości intelektualnej. Kształtowanie właściwych nawyków w zakresie higieny cyfrowej powinno stanowić jedno z ważniejszych zadań wspólnego procesu edukacji. Właściwe użytkowanie inteligentnych urządzeń technologicznych może przyczynić się do rozwijania poznawczych, językowych i społecznych umiejętności najmłodszych.

Słowa kluczowe: pokolenie Alpha; edukacja medialna; środowisko rodzinne i szkolne; wyzwania; higiena cyfrowa

WPROWADZENIE

Przemiany społeczno-kulturowe zachodzące we współczesnym świecie przyczyniają się do zmian funkcjonowania społeczeństwa. Postęp technologiczny stwarza nowe możliwości aktywności i przyczynia się do zmiany stylu życia osób w różnym wieku (Gruchola, 2016). Postępujący w XXI w. rozwój technologii o charakterze informatycznym powoduje zmiany w zakresie technik gromadzenia, przechowywania, przetwarzania i odbioru informacji (Krztoń, 2015). Współcześnie jesteśmy świadkami cyborgizacji dziecka, dzieciństwa oraz procesu wychowania i edukacji (Bednarska, 2020).

Codziennym aktywnościom dzieci towarzyszą coraz częściej media cyfrowe (Elea, Mikos, 2017). Stają się one źródłem wiedzy, ale też powszechnym narzędziem rozrywki. Zaczynają również spełniać funkcję wychowawczą (Izdebska, 2007). Oglądając programy edukacyjne czy bajki, dzieci uzyskują wiedzę o prawidłowych nawykach higienicznych, uczą się przestrzegać norm społecznych i dbać o własne zdrowie. Niektóre aplikacje (np. Denny Timer, Czyste Ząbki Aquafresh) okazują się pomocne przy opanowywaniu podstawowych nawyków higienicznych, np. mycia zębów (Mikler-Chwastek, 2020).

Współczesne dzieci są także jedną z najbardziej podatnych grup na negatywne oddziaływanie mediów. Najmłodszy często koncentrują swoją uwagę na treściach, które są nieadekwatne do ich wieku i rozwoju oraz negatywnie na nich oddziałują (Adamczyk, Adamczyk-Bębas, Bębas, 2022). Dzieci z pokolenia Alpha bywają określane jako uzależnione od ekranów, w tym szczególnie od ekranów dotykowych (Apaydin, Kaya, 2020).

Dzieci we współczesnym świecie „wychowują się w zdominowanej przez obraz kulturze medialno-konsumenckiej, która kształtuje ich świat wartości, wyobraźni, marzeń, jak również oddziałuje na relacje rodzinne i rówieśnicze” (Sugier-Szerega, 2015, s. 21). Cechą charakterystyczną funkcjonowania aktualnie młodych ludzi jest szybkie przystosowywanie się i uczenie się nowych technologii, chęć posiadania najnowszych osiągnięć techniki celem zyskania nowych doświadczeń (Thomas, Shivani, 2020). Dzisiejsze dzieci „żyją w zmediatyzowanym dzieciństwie i nie jest już możliwe kontemplowanie dziecięcych światów społecznych i kulturowych bez uwzględnienia roli, jaką odgrywają przez media” (Pereira, 2013, s. 172).

Pokolenie współczesnych dzieci bywa określane jako *Generation Alpha* (McCrandle, Wolfinger, 2014), *Screenages*, *Net-Generation*, *Gen Alpha*, *homo tabletu generation*, *Gen A* (Berkowitz, 2016; Sterbenz, 2015; Tootell, Freeman, Freeman, 2014). Generację Alpha tworzą osoby urodzone po 2010 r. Narodzinom reprezentantów pokolenia Alpha towarzyszyły charakterystyczne wydarzenia światowe, np. wychodzenie ze światowego kryzysu finansowego, rozwój mediów społecznościowych, technologii cyfrowych (iPad, FaceTime, Instagram),

przemiany rodziny oraz liczne debaty dotyczące zmian klimatycznych (Amrit, 2020; Nowicka, 2020; Tootell i in., 2014).

Osoby należące do tego pokolenia są dziećmi milenialsów (Carter, 2016), młodszym rodzeństwem przedstawicieli pokolenia Z (McCrinkle, Fell, 2020). Przedstawiciele tej grupy generacyjnej różnią się od poprzednich funkcjonowaniem od najmłodszych lat życia w świecie zdominowanym przez nowoczesne technologie i innowacje techniczne (McCrinkle, Fell, 2020). Reprezentanci pokolenia Alpha zaliczani są do rosnących, rozwijających się konsumentów współczesnego rynku i do najmłodszych widzów telewizji (Wood, 2018). Niewątpliwie wpływają na kulturę popularną, rozwój usług i nowych urządzeń technologicznych. Znane firmy, takie jak Amazon, Google czy Snapchat, rozwinęły swoje usługi i produkty, koncentrując się na potrzebach i oczekiwaniach pokolenia Alpha (Thomas, Shivani, 2020).

Celem artykułu jest przedstawienie specyfiki funkcjonowania pokolenia Alpha, w tym jego potencjału i negatywnych skłonności. Istotne również wydaje się zwrócenie uwagi na rolę edukacji medialnej w kształtowaniu postaw prospołecznych, cech osobowości i określonych wartości.

SPECYFIKA FUNKCJONOWANIA POKOLENIA ALPHA

Cechą charakterystyczną funkcjonowania współczesnych dzieci jest szybkie przystosowywanie się i uczenie się nowych technologii, chęć posiadania najnowszych osiągnięć techniki celem zyskania nowych doświadczeń (Thomas, Shivani, 2020). Pokolenie Alpha coraz częściej bywa określane mianem generacji ekranizatorów, szkła, to pokolenie przewodowe, połączone ze względu na wyraźne powiązania z innowacjami technologicznymi i technologią (Tootell i in., 2014).

McCrinkle i Fell (2020) dostrzegają, że dzieci z generacji Alpha zostały poddane pewnemu powszechnemu eksperymentowi związanemu z przesiadywaniem przed szklanymi, różnorodnymi ekranami. W ostatnich latach zauważalna jest coraz większa dostępność do osiągnięć techniki. Aż 95% dzieci, które nie podjęły jeszcze edukacji podstawowej, ma w domu dostęp do internetu (Batorski, 2017, s. 79). Dane raportu z 2015 r. wskazują, że małe dzieci już posiadają swoje tablety, smartfony (co ósme dziecko roczne i dwuletnie oraz co czwarte dziecko trzy- i czteroletnie ma swój tablet lub smartfon; zob. Bąk, 2015, s. 8–10). W 2015 r. z internetu korzystało 21% dzieci trzyletnich pod nadzorem rodziców oraz 36% czterolatków, a 70% sześciolatków posługiwało się smartfonami i tabletami (Batorski, 2017, s. 79–80).

Warunki życia oraz oddziaływanie kulturowe i społeczne sprzyjają kształtowaniu pewnych specyficznych cech generacji Alpha. Wykorzystywanie przez młodych ludzi nowoczesnych technologii kształtuje ich procesy poznawcze i tożsamościowe od najmłodszych lat (Carvalho, Monteiro, Martins, 2022). Młodzi

należący do generacji Alpha doświadczają radości z nowości, ponieważ dzięki niej zyskują nowe umiejętności (Thomas, Shivani, 2020). Zdaniem Sugier-Sze-regi (2015, s. 28)

wcześniej niż kredkę czy ołówek otrzymują tablet lub smartfon, i zanim nauczą się pisania ręcznego, opanowują interfejs prowadzący do ulubionej strony internetowej z kreskówkami. Konstruuja i czerpią wiedzę o świecie z doświadczeń realnych i wirtualnych, traktując obydwie rzeczywistości jako równoprawnie istniejące.

Pokolenie Alpha przejawia specyficzne cechy osobowości, sposoby myślenia i działania (Nowicka, 2020). Cechuje się kreatywnością i entuzjazmem (Reis, 2018). Apaydin i Kaya (2020) dostrzegają u osób należących do tego pokolenia większą ciekawość, wolność od zasad, niecierpliwość, egocentryczność i mobilność w porównaniu z generacją Z. Osoby należące do pokolenia Alpha potrafią identyfikować się z bohaterami gier, utożsamiać się z ich emocjami podczas fikcyjnych zdarzeń (Baron-Polańczyk, Nowak-Łojewska, 2022).

W funkcjonowaniu poznawczym dostrzegalny jest odmienny sposób uczenia się i przetwarzania informacji. Według Ramadlani i Wibisono (2017) osoby należące do tej generacji w szybki sposób gromadzą i wielozadaniowo przetwarzają informacje. Aktywność dzieci w świecie cyfrowym wpływa w pewien sposób na wzmocnienie ich funkcji poznawczych i wykonawczych w wykonywaniu określonych zadań (Turk, 2017). Przedstawiciele generacji Alpha przejawiają małą odporność na niski poziom bodźców. Konieczne jest zatem wprowadzanie odmiennych metod pracy, zadań, które będą dla nich wyzwaniem wzbudzającym ich ciekawość i wiedzę, np. ikoniczną, symboliczną (Bruner, 1978). Reprezentanci pokolenia Alpha przetwarzają informacje w sposób wizualny i dynamiczny, uczą się przez działania oparte na grach, tworzą w procesie uczenia się losowe połączenia (Prensky, 2001). Wiedzą, jak korzystać z YouTube zanim opanują umiejętności czytania i pisania (Zakhro, 2021).

Analiza porównawcza pokolenia Z i pokolenia Alpha przeprowadzona przez Apaydin i Kayę (2020) wykazała, że przedstawiciele generacji Alpha są bardziej otwarci na wiedzę, mają wysoką inteligencję numeryczną, ale słabszą inteligencję społeczną. Są również znacznie bardziej podatni na rozproszenie uwagi. Mirken (2018) dostrzegła, że system edukacji dla pokolenia Alpha jest bardziej wspomagany gadżetami w porównaniu z innymi dotychczasowymi generacjami. Współczesne nauczanie coraz bardziej stara się uwzględniać interaktywność i postęp technologiczny. Gadżety i technologia stopniowo zastępują książki i tablice.

Reprezentanci generacji Alpha różnią się od innych pokoleń odmiennym sposobem komunikacji. Carter (2016) zauważyła, że częściej komunikują się z innymi sposobami wizualnymi. Najczęściej używają plików audio i obrazów. Wykazują otwartość na kontakty społeczne w przestrzeni internetowej, wychodząc

w nich poza podziały wiekowe, narodowe i klasowe (Pyżalski, 2019). Wolą pracować indywidualnie niż zespołowo (Patel, 2017).

Pokolenie Alpha często bywa krytykowane za bezrefleksyjne użytkowanie internetu, z częstym pomijaniem ważnych aktywności, np. kontaktów społecznych czy działań na rzecz innych. Według Pyżalskiego (2019, s. 412) istotny wydaje się cyfrowy alfabetyzm medialny, czyli

zbiór technologicznych kompetencji w zakresie wykorzystywania mediów cyfrowych, zdolności krytycznej interpretacji treści zawartej w mediach cyfrowych oraz odpowiedzialnego tworzenia takich treści, zdolności ochrony przed negatywnym wpływem tych mediów oraz umiejętnością ich prorozwojowego (dla własnego rozwoju) i prospołecznego (dla dobra innych) wykorzystania.

Pokolenie Alpha od najmłodszych lat ma kontakt z technologią, podróżowaniem i priorytetami swoich rodziców (Amrit, 2020). Aktualnie bywa uznawane za najbardziej rozpieszczoną generację pod względem materialnym (dążenie do posiadania wielu gadżetów, podążanie za różnymi technologiami i innowacjami technicznymi). Najbardziej charakterystyczną cechą tego pokolenia jest poszukiwanie szybkiej gratyfikacji, samolubność oraz nadmiernie rozpieszczenie.

POTENCJAŁ POKOLENIA ALPHA

Pokolenie Alpha zalicza się do generacji transformacyjnej, ponieważ oczekuje się, że będzie zdolne sprawnie wykorzystywać technologie cyfrowe i sztuczną inteligencję w przyszłości (Thomas, Shivani, 2020). Przedstawiciele tej generacji będą się cechować przedsiębiorczością oraz większą sprawnością w zakresie technologii i kontaktów online. Przypuszczalnie będą również w dużym stopniu samowystarczalni, niezależni, lepiej wykształceni oraz bardziej przygotowani do innowacyjnych wyzwań. Reprezentanci tej generacji staną przed ważnymi wyzwaniami, związanymi np. z postępującym globalnym ociepleniem klimatu. W pokoleniu Alpha wystąpią wyraźne różnice w zakresie statusu materialnego i społecznego między osobami bogatymi a biednymi (Schwabel, 2014).

Zdaniem McCrindle'a i Fell (2020) dojrzewanie pokolenia Alpha w sferze rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego rozpoczyna się wcześniej, ale trwać będzie znacznie dłużej. Proces uczenia się tej generacji będzie trwał o wiele dłużej i prawdopodobnie będą oni przez dłuższy okres na utrzymaniu rodziców. Pokolenie to będzie najbardziej wszechstronnie wykształconą i technologicznie zaawansowaną generacją (Gruchoła, 2016, s. 8; Nagy, Kölcsey, 2017). Funkcjonowanie pokolenia Alpha wskazuje na odmienny w przyszłości sposób podejścia do edukacji i pracy zawodowej (Reis, 2018). Niewątpliwie wysoka ewolucja technologiczna wymaga specjalistycznych umiejętności oraz zmian w podejściu do uczenia się, nauczania i korzystania z technologii cyfrowej (McCrindle, Wolfinger, 2014; Reis, 2018; Tootell i in., 2014). Przedstawiciele tej generacji będą

oczekiwać unikalnego podejścia do uczenia i nauczania, opierając te procesy na wyjątkowym zestawie wymagań i umiejętności (Ziatdinov, Cilliers, 2021). Będą się specjalizować w rozwiązywaniu wąskiej grupy problemów i będą wykonywać bardzo wyspecjalizowane zadania (Turk, 2017).

Schwabel (2014) przewiduje, że pokolenie Alpha będzie bardziej przedsiębiorczym pokoleniem niż poprzednie generacje. Będzie się cechować bardzo dobrą znajomością technologii, innowacji. Większość aktywności będzie wykonywać w sieci (np. zakupy online) czy nawiązywać kontakty online.

Wydłużeniu ulegnie również realizacja zadań rozwojowych, zwłaszcza związanych z podejmowaniem aktywności zawodowej i rodzicielskiej. Pokolenie Alpha będzie mieć prawdopodobnie starszych rodziców, ponieważ pokolenie Y dłużej czeka na ślub i posiadanie dzieci, angażuje się w rozwój osobisty i uzyskanie jak najlepszego wykształcenia. Ponadto przewiduje się, że pokolenie Alpha będzie żyło dłużej i będzie posiadało lepszy status materialny w momencie przejścia na emeryturę. Prawdopodobnie będzie też dłużej kontynuowało aktywność zawodową (Nowicka, 2020).

Pomimo nieustannego kontaktu online przedstawiciele tej generacji będą odczuwać osamotnienie i pustkę wewnętrzną. Turkle (2013, s. 7) określa ten stan jako „nową samotność w bliskości” oraz „nową bliskość w samotności”. Berkowitz (2016) z kolei dostrzega u tej grupy generacyjnej brak chęci do dzielenia się z innymi posiadanymi dobrami, a także tendencję do unikania stawiania granic oraz silną koncentrację na „tu i teraz”. W opinii demografów pokolenie Alpha stanie się siłą napędzającą postęp. Przedstawiciele tej generacji będą się cechować większym pozytywnym nastawieniem do życia i lepszą erudycją.

WYBRANE NEGATYWNE KONSEKWENCJE KORZYSTANIA Z MEDIÓW DLA DZIECI

Funkcjonowanie w świecie pobudzonym technologiami może mieć negatywne konsekwencje dla przyszłego rozwoju małych dzieci. Psychologowie rozwojowi i niektórzy psychoanalitycy dostrzegli rolę wczesnych etapów życia w kształtowaniu bezpiecznego przywiązania, rozwoju umiejętności poznawczych, cech osobowościowych i społecznych pomocnych w przystosowaniu do funkcjonowania w przyszłości. Freud (1923) akcentował znaczenie dzieciństwa i relacji z rodzicami dla rozwoju silnego ego. Niewłaściwe użytkowanie mediów przez najmłodszych wpływa w sposób niekorzystny na ich zdrowie i funkcjonowanie społeczne (słabe zachowania społeczne, niska samoocena; zob. Rezende, Rodrigues Lopes, Rey-López, Matsudo, Luiz, 2014; LeBlanc i in., 2012). Dostrzegalne są również opóźnienia w zakresie umiejętności motorycznych, poznawczych i językowych (Byeon, Hong, 2015).

W przypadku przedstawicieli generacji Alpha technologie cyfrowe wywierają duży wpływ na ich funkcjonowanie, począwszy od trudności fizjologicznych

(trudności ze snem), psychologicznych (problemy poznawcze – w zakresie uwagi, myślenia, zapamiętywania i regulacji emocji; zob. Wilmer, Sherman, Chein, 2017, s. 1), kończąc na zaburzeniach dobrostanu emocjonalnego i społecznego (Augner, Hacker, 2012), a w dalszych etapach uzależnienia i cyberzagrożenia. Korzystanie z mediów nie jest wskazane dla dzieci poniżej 24. miesiąca życia (Gonzalez-Nahm, Grossman, Frost, Babcock, Benjamin-Neelon, 2018). W przypadku dzieci w okresie niemowlęcym i poniemowlęcym dostrzegalne są problemy ze snem, w tym skrócony czas trwania snu oraz późny etap rozpoczynania zasypiania (Cheung, Bedford, Saez De Urabain, Karmiloff-Smith, Smith, 2017). Wieczorne korzystanie z mediów w porze zasypiania u niemowląt opóźnia początki snu i skraca jego czas (Vijakkhana, Wilaisakditipakorn, Ruedeekhajorn, Pruksananonda, Chonchaiya, 2015). Badania Cheung i in. (2017) przeprowadzone na 715 niemowlętach i małych dzieciach w wieku od 6. do 36. miesiąca życia ujawniły związek między czasem spędzonym przed ekranem dotykowym a zmianą ilości czasu snu i trudnościami z zasypianiem. Badacze w prowadzonych badaniach dostrzegli, że każda godzina korzystania z tabletu skracała sen o 15,6 minuty. Badania wskazują, że zmniejszenie snu w dwóch pierwszych latach życia ma długotrwałe konsekwencje dla rozwoju człowieka. W dalszych etapach rozwojowych mogą wystąpić problemy ze zdrowiem fizycznym czy psychicznym oraz może ujawnić się niższy poziom rozwoju poznawczego (Magee, Gordon, Caputi, 2014). Czasami treści, jakie są przeglądane przed zaśnięciem, mogą prowadzić do pobudzenia psychicznego i fizjologicznego. Niebieskie światło z ekranów wpływa na zakłócenie rytmu okołodobowego i osłabia działanie melatoniny (Chang, Aeschbach, Duffy, Czeisler, 2015).

Przemiany o charakterze neuronalnym dostrzegalne są u dzieci zaangażowanych w korzystanie z urządzeń technologicznych. W okresie dzieciństwa występuje wyjątkowa plastyczność neuronalna mózgu. Nadmierne korzystanie z urządzeń cyfrowych przyczynia się do redukcji gęstości tkanki mózgowej oraz do opóźnienia rozwoju mikrostruktur w korowych regionach mózgu (Takeuchi i in., 2016).

Cieszyńska-Rozeł (2014) przeprowadziła badania na grupie dzieci w wieku od 4. do 12. miesiąca życia dzieci, które doświadczyły kontaktu z urządzeniami technologicznymi (usypianie, uspokajanie przez specjalne zabawki elektroniczne) od 30 minut do kilkunastu godzin w ciągu dnia. U badanych dzieci pojawiły się takie objawy jak brak gaworzenia, wsłuchiwanie się w głos dorosłego, koncentracji na twarzy dorosłego, uśmiechu na widok znanej twarzy. Badania naukowe dowodzą, że u dzieci powyżej 2. roku życia zastosowanie programów edukacyjnych przyczynia się do poprawy umiejętności językowych, a z czasem do wystąpienia gotowości do nauki pisania i czytania. Dzieci dwuletnie dzięki odpowiedniemu poziomowi rozwoju poznawczego potrafią skontrolować się i próbują zrozumieć treści zawarte w programach edukacyjnych (Brown, 2011).

Pokolenie Alpha charakteryzuje odmienny sposób funkcjonowania w podejmowanych aktywnościach czy relacjach. Dla generacji Alpha większe znaczenie mają asystenci skrzynki głosowej niż kontakty z rodzicami i znajomymi. Popularność w tej grupie zyskują gry online czy spędzanie czasu w mediach w przeciwieństwie do przebywania na świeżym powietrzu. Dostrzegalne są skłonności do uzależnień od technologii, egocentryzm oraz nasilone zachowania przemocowe (Apaydin, Kaya, 2020).

Nadmierne korzystanie z mediów ekranowych może również przyczynić się do wzrostu problemów związanych z otyłością. Powodem jest brak aktywności fizycznej lub jej znaczące zmniejszenie oraz oglądanie reklam niezdrowej żywności (Awofeso, Imam, Ahmed, 2019, s. 81). Rozwój technologii przyczynił się do częściowego rozkojarzenia koncentracji. Młodzi ludzie wykazują skłonność do zwracania uwagi na wszystko, a przy tym cechuje ich brak koncentrowania się na jakiegokolwiek pojedynczej rzeczy (Small, Vorgan, 2011). U młodszych i starszych dzieci pojawia się choroba telewizyjna, która charakteryzuje się zapadniętą klatką piersiową, wiotkimi mięśniami, zaokrąglonymi plecami, zmniejszoną masą mięśni oraz skrzywieniami kręgosłupa (Izdebska, 2007).

ZNACZENIE EDUKACJI MEDIALNEJ DLA FUNKCJONOWANIA DZIECI

Zasadniczym zadaniem edukacji medialnej jest wzbudzenie u użytkownika mediów świadomości korzystania z nich oraz kształtowanie odpowiednich postaw i umiejętności (Siemieniecki, 2007). Ważne w procesie wychowania medialnego dzieci powinno być odpowiednie selekcjonowanie treści, jakie dziecko ogląda, a także stosowanie do nich odpowiedniego komentarza. Edukacja medialna obejmuje zatem interakcje między edukatorem, osobą edukowaną i kulturą medialną (Kupiainen, Sintonen, 2009). Celem edukacji medialnej w takim ujęciu jest wdrażanie umiejętności korzystania z mediów. Kultura medialna wiąże się z poznaniem określonych wartości, gustów i kultury (Hodkinson, 2017). Odpowiednio prowadzona edukacja medialna może umożliwić dziecku wprowadzanie konstruktywnej krytyki i dokonywanie odpowiedniej selekcji oglądanych treści. Po obejrzanym przez dziecko programie należy przeprowadzić z nim rozmowę pozwalającą poznać sposób jego myślenia czy rozumienia oraz umożliwiającą ustosunkowanie się do danej sytuacji. Odpowiednio prowadzona edukacja medialna może przyczynić się do odpowiedniego korzystania z narzędzi komunikowania się, przetwarzania i gromadzenia informacji (Skrzypczak, 1999). Jednym z zadań edukacji medialnej staje się coraz częściej rozwijanie samodzielności myślenia oraz dokonywania przez użytkowników mediów odpowiednich wyborów (Krzesińska-Żach, 2005). Według Ogonowskiej (2013, s. 227) „kształcenie kompetencji medialnych powinno się odbywać przez całe życie człowieka i rozpoczynać się w momencie, kiedy dziecko zacznie wykazywać zainteresowanie

mediami i przekazami medialnymi”. Zasadniczym celem edukacji medialnej powinno być kształtowanie krytycznego i świadomego selekcjonowania treści medialnych. Ważne w realizacji tego zadania jest przekazanie dziecku wiedzy o mediach i sposobach ich oddziaływania na człowieka przez przekazy medialne. Drugim istotnym celem jest kształtowanie u dziecka umiejętności posługiwania się urządzeniami medialnymi, np. podczas komunikacji z innymi czy w trakcie uczenia się (Smyl, 2007).

Edukacja medialna powinna występować już w środowisku rodzinnym i na wczesnoszkolnym etapie edukacji. Celem powinno być instruowanie dzieci, jak odpowiednio korzystać z mediów. Rozpoczynaniu edukacji medialnej towarzyszy próba naśladowania w użytkowaniu urządzeń technologicznych w środowisku domowym, a potem pewne tendencje są odnoszone do zabaw i zajęć edukacyjnych. Wielość przekazów medialnych przyczynia się do tego, że dzieci nie potrafią odróżnić świata realnego od świata fikcyjnego pokazywanego w przekazach medialnych. Wiele zachowań społecznych jest przekazywanych drogą pośrednich lub bezpośrednich oddziaływań. Proces ten następuje poprzez dostrzeganie pewnych zachowań, próbę ich naśladowania, obserwacyjne uczenie się zachowań spostrzeganych w mediach.

Rodzice pełnią ważną rolę w procesie ukierunkowywania dzieci na właściwy sposób korzystania z mediów i zachowanie selektywności w odbieranych treściach (Juszczyk i in., 2017). Rodzina powinna stanowić pierwsze i najważniejsze środowisko kształtowania właściwych postaw dziecka wobec cyfrowego świata mediów. Współcześnie dostrzegalne jest znaczące obniżenie wieku inicjacji korzystania z urządzeń technologicznych (Brzyszczyk, 2018). Według Juszczyk-Rygałło (2015, s. 94)

niezbędna staje się zatem troska o nabywanie kompetencji medialnych przez dzieci, począwszy od tych najmłodszych, które powinny być objęte procesem preedukacji medialnej w środowisku rodzinnym. Jest to nowe wyzwanie i zadanie dla rodziców, ponieważ sposób, w jaki dorośli wykorzystują na co dzień media, ma szczególne znaczenie dla kształtowania umiejętności medialnych ich dzieci.

Rodzina zatem pełni ważną rolę w kształtowaniu właściwych nawyków dziecka i pomaga w prawidłowym kształtowaniu jego funkcjonowania. Postawa dziecka jest znacząco zależna od postawy rodziców (Juszczyk i in., 2017). Na rodzicach spoczywa zadanie kształtowania pierwszych odpowiednich zachowań medialnych najmłodszych. Ogonowska (2018) wskazuje pewne przejawy pozytywnych zachowań medialnych rodziców, do których należą: ustalanie czasu oraz miejsca korzystania z urządzeń technologicznych; monitorowanie aktywności sieciowej dzieci; inicjowanie bezpośredniego kontaktu z dzieckiem; uczenie najmłodszych koncentracji na wykonywaniu jednej aktywności w danym czasie; uwrażliwianie dzieci na pojawiające się zagrożenia sieciowe; współpraca ze środowiskiem szkolnym.

Współczesny rozwój technologiczny jest dla dzieci zarówno szansą rozwoju, jak i zagrożeniem. Zdaniem Izdebskiej (2004, s. 58) „na kształt, obraz i jakość dzieciństwa mają wpływ poziom i możliwości rozwojowe, stan odczuwania przez dziecko potrzeb, a także środowisko, w którym ono żyje, to najbliższe, a także odległe, niewidzialne, pozytywne i wartościowe wychowawczo, jak również destrukcyjne”. Coraz częściej rodzice i dzieci są zachęcani do stosowania określonych strategii alfabetyzacji medialnej, m.in. do umiaru czy rozmów o rzeczywistości i fikcji w programach rozrywkowych. Rozmowy medialne z jednej strony mogą pełnić funkcję edukacyjną (uwrażliwianie dziecka na treści przekazów telewizyjnych, gier), z drugiej zaś mogą wzmacniać wzajemną relację między rodzicem a dzieckiem. Działania edukacyjne rodziców wobec dzieci mogą przejawiać się przez: wspólne oglądanie programów i ich analizowanie; organizowanie wspólnych wyjść do teatru, kina; zaangażowanie w tradycyjne aktywności, np. gry planszowe, zabawy konstrukcyjne, ruchowe.

Zadaniem nauczycieli w edukacji medialnej jest kierowanie i korygowanie przyzwyczajęń technologicznych dzieci wypracowanych w środowisku domowym (Dong, Newman, 2016) oraz uczenie umiejętności przydatnych w rozwijającym się cyfrowym społeczeństwie. Zdaniem Siemienieckiego (2007) edukacja medialna w szkole może wiązać się z rozwojem i nabywaniem wiedzy oraz umiejętności dotyczących: selektywnego wyboru informacji; radzenia sobie z optymalnym planowaniem wolnego czasu; krytycznego odbioru informacji; kształtowania selektywnego odbioru treści przez media; rozwoju ocen przekazywanych komunikatów; analizowania i rozumienia zagrożeń występujących w cyberprzestrzeni.

Działania dydaktyczno-edukacyjne nauczyciela stanowią uzupełnienie i zarazem kontynuację edukacji medialnej rozpoczętej w środowisku domowym. Omawiając i wyjaśniając zasady posługiwania się nowoczesnymi technologiami, nauczyciel tworzy przestrzeń, w której dzieci będą mogły sprawdzić swoją wiedzę i umiejętności z zakresu stosowania mediów cyfrowych podczas nauki i zabawy (Nowicka, 2022). Nowoczesne media nie są ani dobre, ani złe. To sposób korzystania z nich może być korzystny lub niekorzystny dla rozwoju i funkcjonowania dzieci. Istotnym zadaniem edukacji medialnej prowadzonej w środowisku rodzinnym i szkolnym powinno być nauczenie dzieci właściwego korzystania z osiągnięć współczesnej technologii.

ZAKOŃCZENIE

Odpowiednio prowadzona edukacja medialna może przyczynić się do rozwoju zainteresowania dzieci oraz ich umiejętności społecznych, poznawczych i językowych. Badania prowadzone przez Yadav i Chakraborty (2022) wykazały, że dzieci wchodzi w działania z urządzeniami technologicznymi zgodnie z ich możliwościami umysłowymi. Praca Nikolayev, Evmenovej, Reich, Clarka i Burns

(2022) pozwoliła dostrzec, że aplikacje na ekrany dotykowe mogą wspierać rozwój kompetencji językowych u najmłodszych i przyczynić się do rozwoju teorii umysłu. Inteligentne technologie, jeżeli będą prawidłowo użytkowane, mogą umożliwić rozwój umiejętności społecznych dzieci, wzmocnić ich potencjał w środowisku edukacyjnym oraz zwiększyć możliwości rozumienia i przetwarzania informacji, a także uwrażliwić na wartości czy potrzeby innych (Bergman, 2021). Rikken-Evers, Smith i Sterkenburg (2022) wykazali w przeprowadzonym studium przypadku dużą skuteczność urządzeń technologicznych w ograniczaniu rozpraszania uwagi u osób niepełnosprawnych intelektualnie i w poprawie ich koncentracji uwagi. Niewątpliwie stosowanie inteligentnych urządzeń wymaga kontroli ze strony środowiska rodzinnego i pozarodzinnego oraz odpowiednio prowadzonej edukacji medialnej najmłodszych.

Od najmłodszych lat należy prowadzić proces kształtowania postawy krytycznego, selektywnego odbiorcy przekazów medialnych. Stale postępujący rozwój technologiczny oraz dodatkowo specyficzne cechy pokolenia Alpha związane z nadmiernym korzystaniem z urządzeń technologicznych mogą przyczynić się do zwiększonego ryzyka uzależnień technologicznych i do rozwoju postaw roszczeniowych oraz trudności w rozwijaniu społecznych, emocjonalnych i poznawczych kompetencji. Odpowiednio prowadzona edukacja medialna przez środowiska bliskie dziecku (rodzinę, szkołę) może przyczynić się do kształtowania prospołecznych zachowań oraz do rozwijania umiejętności różniwania tego, co słuszne od tego, co szkodliwe dla rozwoju i funkcjonowania w społeczeństwie.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

- Adamczyk, D., Adamczyk-Bębas, W., Bębas, S. (2022). *Dzieci i młodzież w cyberprzestrzeni. Wyzwania – profilaktyka – wychowanie*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Apaydin, Ç., Kaya, F. (2020). An Analysis of the Preschool Teachers' Views on Alpha Generation. *European Journal of Education Studies*, 6(11), 123–141.
- Augner, C., Hacker, G.W. (2012). Associations between Problematic Mobile Phone Use and Psychological Parameters in Young Adults. *International Journal of Public Health*, 57(2), 437–441. DOI: 10.1007/s00038-011-0234-z
- Awofeso, N., Imam, S.A., Ahmed, A. (2019). Content Analysis of Media Coverage of Childhood Obesity Topics in UAE Newspapers and Popular Social Media Platforms, 2014–2017. *International Journal of Health Policy and Management*, 8(2), 81–89. DOI: 10.15171/ijhpm.2018.100
- Baron-Polańczyk, E., Nowak-Łojewska, A. (2022). Pokolenie Alfa w szkole. Działania projektowo-wdrożeniowe z wykorzystaniem ICT. *Problemy Wczesnej Edukacji*, 55(2), 94–105. DOI: 10.26881/pwe.2022.55.07
- Batorski, D. (2017). Dzieci z sieci – dostęp i korzystanie z Internetu przez dzieci w wieku przedszkolnym. W: J. Pyżalski (red.), *Male dzieci w świecie technologii informacyjno-komunikacyjnych*.

- Pomiędzy utopijnymi szansami a przesadzonymi zagrożeniami* (s. 79–94). Łódź: Wydawnictwo Eter.
- Bąk, A. (2015). *Korzystanie z urządzeń mobilnych przez małe dzieci w Polsce. Wyniki badań ilościowych*. Warszawa: Fundacja „Dzieci Niczyje”.
- Bednarska, N. (red.). (2020). *Dziecko – media – rozwój. O konsekwencjach obecności mediów w życiu dziecka*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- Bergman, P. (2021). Parent-Child Information Frictions and Human Capital Investment: Evidence from a Field Experiment. *Journal of Political Economy*, 129(1), 286–322. DOI: **10.1086/711410**
- Brown, A. (2011). Media Use by Children Younger than 2 Years. *Pediatrics*, 28(5), 1040–1045. DOI: **10.1542/peds.2011-1753**
- Bruner, J.S. (1978). *Poza dostarczone informacje*. Warszawa: PWN.
- Brzyszczyk, E. (2018). Potrzeba edukacji medialnej dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym – ujęcie teoretyczne i praktyczne kształtowania kompetencji medialnych. *Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna*, 6(1), 83–91.
- Byeon, H., Hong, S. (2015). Relationship between Television Viewing and Language Delay in Toddlers: Evidence from a Korea National Cross-Sectional Survey. *PLoS One*, 10(3), e0120663. DOI: **10.1371/journal.pone.0120663**
- Carvalho, R.N., Monteiro, C.E.F., Martins, M.N.P. (2022). Challenges for University Teacher Education in Brazil Posed by the Alpha Generation. *Research in Education and Learning Innovation Archives*, (28), 61–76. DOI: **10.7203/realia.28.21408**
- Chang, A.M., Aeschbach, D., Duffy, J.F., Czeisler, C.A. (2015). Evening Use of Light-Emitting eReaders Negatively Affects Sleep, Circadian Timing, and Next-Morning Alertness. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 112(4), 1232–1237. DOI: **10.1073/pnas.1418490112**
- Cheung, C.H., Bedford, R., Saez De Urabain, I.R., Karmiloff-Smith, A., Smith, T.J. (2017). Daily Touchscreen Use in Infants and Toddlers is Associated with Reduced Sleep and Delayed Sleep Onset. *Scientific Reports*, 7. DOI: **10.1038/srep46104**
- Cieszynska-Rożek, J. (2014). Wpływ wysokich technologii na rozwój poznawczy dzieci w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym. W: A. Ogonowska, G. Ptaszek (red.), *Człowiek, technologia, media. Konteksty kulturowe i psychologiczne* (s. 13–14). Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Dong, C., Newman, L. (2016). Ready, Steady... Pause: Integrating ICT into Shanghai Preschools. *International Journal of Early Years Education*, 24(2), 224–237. DOI: **10.1080/09669760.2016.1144048**
- Elea, I., Mikos, L. (Eds.). (2017). *Young and Creative – Digital Technologies Empowering Children in Everyday Life*. Gothenburg: Nordicom – University of Gothenburg.
- Freud, S. (1923). *The Ego and the Id*. New York: W.W. Norton & Company.
- Gonzalez-Nahm, S., Grossman, E.R., Frost, N., Babcock, C., Benjamin-Neelon, S.E. (2018). Media and Young Minds: Comparing State Screen Media Use Regulations for Children Under 24 Months of Age in Early Care and Education to a National Standard. *Maternal and Child Health Journal*, 22(4), 445–453. DOI: **10.1007/s10995-018-2487-0**
- Gruchola, M. (2016). Pokolenie Alpha – nowy wymiar tożsamości? *Rozprawy Społeczne*, 10(3), 5–13.
- Hodkinson, P. (2017). *Media Culture and Society: An Introduction*. London: Sage Publications Inc.
- Izdebska, J. (2004). *Dziecko osamotnione w rodzinie*. Białystok: Trans Humana.
- Izdebska, J. (2007). *Dziecko w świecie mediów elektronicznych. Teoria, badania, edukacja medialna*. Białystok: Trans Humana.
- Juszczyk, S., Karasová, M., Kostelanský, A., Chanasová, Z., Uhrinová, M., Vargová, M. (2017). Family as One of the Key Determinants of Media Education of Young School-Age Children. *New Educational Review*, 50(4), 94–108. DOI: **10.15804/ner.2017.50.4.08**

- Juszczuk-Rygałło, J. (2015). Wczesnoszkolna edukacja medialna jako wprowadzenie do edukacji całościowej. *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika*, 24, 89–99.
- Krzesińska-Żach, B. (2005). *Edukacja medialna dziecka w rodzinie. Wybrane aspekty*. Białystok: Trans Humana.
- Krztoń, W. (2015). XXI wiek – wiekiem społeczeństwa informacyjnego. *Modern Management Review*, 22(3), 101–112. DOI: 10.7862/rz.2015.mmr.38
- Kupiainen, R., Sintonen, S. (2009). *Medialukutaidot, Osallisuus, Mediakasvatus*. Helsinki: Helsinki University Press.
- LeBlanc, A.G., Spence, J.C., Carson, V., Connor Gorber, S., Dillman, C., ... Tremblay, M.S. (2012). Systematic Review of Sedentary Behaviour and Health Indicators in the Early Years (Aged 0–4 Years). *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 37(4), 753–772. DOI: 10.1139/h2012-063
- Magee, C.A., Gordon, R., Caputi, P. (2014). Distinct Developmental Trends in Sleep Duration during Early Childhood. *Pediatrics*, 133(6), 1561–1567. DOI: 10.1542/peds.2013-3806
- McCrimble, M., Wolfinger, E. (2014). *The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations*. Sydney: UNSW Press.
- Mikler-Chwastek, A. (2020). Wpływ technologii informacyjno-komunikacyjnych na rozwój fizyczny i motoryczny małego dziecka. W: N. Bednarska (red.), *Dziecko – media – rozwój. O konsekwencjach obecności mediów w życiu dziecka* (s. 17–37). Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- Nagy, Á., Kölcsey, A. (2017). Generation Alpha: Marketing or Science. *Acta Educationis Generalis*, 7(1), 107–115. DOI: 10.1515/atd-2017-0007
- Nikolayev, M., Evmenova, A.S., Reich, S.M., Clark, K.A., Burns, M.S. (2022). Teaching Preschoolers Theory of Mind Skills with Mobile Games. *Frontiers in Education*, 7. DOI: 10.3389/educ.2022.872888
- Nowicka, E. (2022). Edukacja medialna w zmieniającym się społeczeństwie informacyjnym. *Rocznik Lubuski*, 48(2), 185–194.
- Nowicka, M. (2020). Młodzi z pokolenia Z i Alpha jako zadanie dla pedagogów, czyli o konieczności „łapania fali”. *Fides et Ratio*, 44(4), 164–176. DOI: 10.34766/fetr.v44i4.436
- Ogonowska, A. (2013). *Współczesna edukacja medialna. Teoria i rzeczywistość*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Ogonowska, A. (2018). *Uzależnienia medialne. Uwarunkowania, leczenie, profilaktyka*. Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
- Pereira, S. (2013). More Technology, Better Childhoods? The Case of the Portuguese ‘One Laptop per Child’ Programme. *CM – Časopis za upravljanje komuniciranjem*, 8(29), 171–197. DOI: 10.5937/comman1329171P
- Premsky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants: Part 1. *On the Horizon*, 9(5), 1–6. DOI: 10.1108/10748120110424816
- Pyżalski J. (2019). Cyfrowa pedagogika medialna. W: Z. Kwieciński, B. Śliwowski (red.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki* (s. 405–418). Warszawa: PWN.
- Ramadhani, A.K., Wibisono, M. (2017). Visual Literacy and Character Education for Alpha Generation. *ISoLEC Proceedings*, 1–7.
- Reis, T.A. dos (2018). Study on the Alpha Generation and the Reflections of Its Behavior in the Organizational Environment. *Journal of Research in Humanities and Social Science*, 6(1), 9–19.
- Rezende, L.F.M. de, Rodrigues Lopes, M., Rey-López, J.P., Matsudo, V.K.R., Luiz, O. do (2014). Sedentary Behavior and Health Outcomes: An Overview of Systematic Reviews. *PLoS One*, 9(8). DOI: 10.1371/journal.pone.0105620

- Rikken-Evers, M.T., Smith, K.D., Sterkenburg, P.S. (2021). Effect of the Use of an iPad on the Attention Span of a Child with Smith Magenis Syndrome: A Single Case Study. *Journal of Intellectual Disabilities*, 26(2), 337–349. DOI: 10.1177/1744629520982840
- Siemieniecki, B. (red.). (2007). *Pedagogika medialna. Podręcznik akademicki*. T. 1. Warszawa: PWN.
- Skrzypczak, J. (1999). *Popularna encyklopedia mass mediów*. Poznań: Kurpisz.
- Small, G., Vorgan, G. (2011). *iMózg. Jak przetrwać technologiczną przemianę współczesnej umysłowości*. Poznań: Vesper.
- Smyl, W. (2007). Szkolna edukacja medialna. *Media, Kultura, Społeczeństwo*, 1(2), 95–108.
- Sugier-Szerega, A. (2015). Kształtowanie kompetencji medialnej u dzieci w wieku przedszkolnym – szanse, trudności, ograniczenia. W: A. Ogonowska, G. Ptaszek (red.), *Edukacja medialna w dobie współczesnych zmian kulturowych, społecznych i technologicznych* (s. 19–30). Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Takeuchi, H., Taki, Y., Hashizume, H., Asano, K., Asano, M., ... Kawashima, R. (2016). Impact of Videogame Play on the Brain's Microstructural Properties: Cross-Sectional and Longitudinal Analyses. *Molecular Psychiatry*, 21(12), 1781–1789. DOI: 10.1038/mp.2015.193
- Thomas, M.R., Shivani, M.P. (2020). Customer Profiling of Alpha: The Next Generation Marketing. *Ushus. Journal of Business Management*, 19(1), 75–86.
- Tootell, H., Freeman, M., Freeman, A. (2014). Generation Alpha at the Intersection of Technology, Play and Motivation. W: *2014 47th Hawaii International Conference on System Sciences* (s. 82–90). Waikoloa. DOI: 10.1109/HICSS.2014.19
- Turk, V. (2017). *Understanding Generation Alpha*. United Kingdom: Hotwire Consulting.
- Turkle, S. (2013). *Samotni razem. Dlaczego oczekujemy więcej od zdobyczy techniki, a mniej od siebie nawzajem*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Vijakkhana, N., Wilaisakditipakorn, T., Ruedeekhajorn, K., Pruksananonda, C., Chonchaiya, W. (2015). Evening Media Exposure Reduces Night-Time Sleep. *Acta Paediatrica: Nurturing the Child*, 104(3), 306–312. DOI: 10.1111/apa.12904
- Wilmer, H.H., Sherman, L.E., Chein, J.M. (2017). Smartphones and Cognition: A Review of Research Exploring the Links between Mobile Technology Habits and Cognitive Functioning. *Frontiers in Psychology*, 8, 605. DOI: 10.3389/fpsyg.2017.00605
- Yadav, S., Chakraborty, P. (2022). Child-Smartphone Interaction: Relevance and Positive and Negative Implications. *Universal Access in the Information Society*, 21, 573–586. DOI: 10.1007/s10209-021-00807-1
- Zakhro, U. (2021). Media Resources: The Requirement of the Modern Generation of Learners. *Journal Educational Verkenning*, 2(1), 8–12. DOI: 10.48173/jev.v2i1.71
- Ziatdinov, R., Cilliers, J. (2021). Generation Alpha: Understanding the Next Cohort of University Students. *European Journal of Contemporary Education*, 10(3), 783–789. DOI: 10.48550/arXiv.2202.01422

NETOGRAFIA

- Amrit, K.J. (2020). *Understanding Generation Alpha*. Pobrane z: <https://osf.io/d2e8g/download>
- Berkowitz, D. (2016). *13 Things to Know about the Alpha Generation: The Newest Generation Has No Purchasing Power Yet, but Will Soon Take Over the World*. Pobrane z: <https://adage.com/article/digitalnext/13-things-alpha-generation/302366>
- Carter, C.M. (2016). *The Complete Guide to Generation Alpha, the Children of Millennials*. Pobrane z: <https://www.forbes.com/sites/christinecarter/2016/12/21/the-complete-guide-to-generation-alpha-the-children-of-millennials/#49b12e303623>
- McCrindle, M., Fell, A. (2020). *Understanding Generation Alpha*. Pobrane z: <https://generationalpha.com/wp-content/uploads/2020/02/Understanding-Generation-Alpha-McCrindle.pdf>

- Mirken, J. (2018). *Here Comes Generation Alpha*. Pobrane z: <https://www.mediapost.com/publications/article/326922/here-comes-generation-alpha.html>
- Patel, D. (2017). *8 Ways Generation Z Will Differ from Millennials in the Workplace*. Pobrane z: <https://www.forbes.com/sites/deepatel/2017/09/21/8-ways-generation-z-will-differ-from-millennials-in-the-workplace/#406784c976e5>
- Schwabel, D. (2014). *5 Predictions for Generation Alpha*. Pobrane z: <https://danschawbel.com/blog/5-predictions-for-generation-alpha>
- Sterbenz, C. (2015). *Here's Who Comes after Generation Z – and They're Going to Change the World Forever*. Pobrane z: <https://www.businessinsider.in/Heres-who-comes-after-Generation-Z-and-theyre-going-to-change-the-world-forever/articleshow/50060434.cms>
- Wood, D. (2018). *How to Grab the Attention of Generation Alpha*. Pobrane z: <https://www.abc.org/consumption/how-to-grab-the-attention-of-generation-alpha/3247>

ABSTRACT

The aim of the article is to present the specifics of the functioning of the Alpha generation and to show the importance of undertaking media education by the family and school environment in order to maintain the digital hygiene of this generation. The article is theoretical in nature and covers the characteristics of the Alpha generation, including the presentation of the strengths and weaknesses of this generational group. An important part is the presentation of the importance of media education for shaping the right attitudes, thinking, reasoning, and values of the younger generation. Today's children are sometimes described as the touchscreen generation or the first generation to be born into mediatized home environments. From an early age, they use screen media (televisions computers, smartphones, tablets, or computer games). The availability of technological achievements undoubtedly affects children's development in the emotional, social, and motivational spheres. The considerations undertaken show, on the one hand, the potential of the young generation, their needs, possibilities, and the specificity of functioning, and, on the other, indicate the legitimacy of undertaking media education. The aim of good media education should also be to develop empathy, self-reliance, kindness, and self-control as well as to arouse intellectual curiosity. Shaping proper digital hygiene habits should be one of the most important tasks of the modern education process. The proper use of smart technological devices can contribute to the development of the cognitive, linguistic, and social skills of the youngest.

Keywords: Alpha generation; media education; family and school environment; challenges; digital hygiene

